

**PREDMETY ŠTÁTNYCH SKÚŠOK A ŠTÁTNICOVÝCH OTÁZOK
(DIZERTAČNÝCH)**

Študijný odbor: 2.1.15 Pravoslávna teológia (PhD.)

KATEDRA BIBLICKÝCH NÁUK

A. Teológia Starého Zákona

1. Starozákonné východiská pôstu.
2. Starozákonné východiská modlitby.
3. Starozákonné východiská obiet.
4. Idea Mesiáša v Starom Zákone.
5. Starozákonná Cirkev.
6. Starozákonné východiská pokánia.
7. Starozákonné východiská kňazskej služby.
8. Prorocká služba v Starom Zákone.
9. Kráľovstvo Božie zo starozákonného pohľadu.
10. Idea spásy v Starom Zákone.

B. Teológia Nového Zákona

1. Novozákonné východiská pôstu.
2. Novozákonné východiská modlitby.
3. Novozákonné východiská Christovej obety.
4. Naplnenie mesiášskych ideí v osobe Isusa Christa.
5. Novozákonná Cirkev.
6. Novozákonné východiská pokánia.
7. Novozákonné východiská kňazskej služby.
8. Prorocká služba v Novom Zákone.
9. Kráľovstvo Božie zo novozákonného pohľadu.
10. Idea spásy v Novom Zákone.

C. Biblická hermeneutika

1. Hermeneutické metódy apoštola Pavla.
2. Podobenstvo ako spôsob vyjadrenia biblickej zvesti.
3. Spôsoby chápania biblických zázrakov.
4. Talmud.
5. Antropomorfizmy vo Svätom Písme.
6. Spôsoby pomenovania Boha v Starom Zákone.
7. Evanjeliový výklad prorociet o Mesiášovi samotným Isusom Christom.
8. Historicko-kritický, doslovný výklad (podľa tela).
9. Mravoučný, typologický, predobrazný výklad (podľa duše).
10. Duchovný, mystický, alegorický výklad (podľa ducha).

D. Biblická exegetika

1. Vzkriesenie Isusa Christa.
2. Ukrižovanie Isusa Christa.
3. Preobrazenie Isusa Christa.
4. Narodenie Isusa Christa.
5. Vznesenie sa na nebo Isusa Christa.
6. Zostúpenie Svätého Ducha.
7. Dialóg Boha a diabla v knihe Job.
8. 2. a 8. žalm – idea Mesiáša.
9. Dekalóg – teologický a sociálny výklad.
10. Mesiáš z Betlehemu.

E. Izagogika Starého Zákona

1. Inšpirácia kníh Starého Zákona.
2. Dejiny kresťanskej exegézy.
3. Dejiny kánonu kníh Starého Zákona.
4. Dobové pozadie vzniku starozákonných kníh.
5. Starozákonné apokryfy.
6. Historicko-kritický úvod do Pentateuchu.
7. Historicko-kritický úvod do Knihy Job.
8. Historicko-kritický úvod do kníh malých prorokov.
9. Historicko-kritický úvod do kníh veľkých prorokov.
10. Historicko-kritický úvod do Knihy žalmov.

F. Izagogika Nového Zákona

1. Inšpirácia kníh Nového Zákona.
2. Dejiny kresťanskej exegézy.
3. Dejiny kánonu kníh Nového Zákona.
4. Dobové pozadie vzniku novozákonných kníh.
5. Novozákonné apokryfy.
6. Historicko-kritický úvod do Evanjelia.
7. Historicko-kritický úvod do knihy Skutkov apoštolských.
8. Historicko-kritický úvod do listov ap. Pavla.
9. Historicko-kritický úvod do všeobecných listov.
10. Historicko-kritický úvod do Knihy Zjavenie apoštola Jána.

KATEDRA SYSTEMATICKEJ A PRAKTICKEJ TEOLÓGIE

A. Sväté liturgie

1. Eucharistia podľa Evanjelií.
2. Eucharistia podľa listov apoštola Pavla.
3. Poriadok židovskej večere.
4. Liturgia apoštola Jakuba.
5. Klimentova liturgia.
6. Proskomídia, pôvod a vývoj.
7. Malý vchod, pôvod a vykonávanie.
8. Čítanie Svätého Písma na liturgii.
9. Veľký vchod, vývoj obradovej stránky.
10. Epikléza, pôvod a vývoj.

B. Sväté tajiny

1. Termín „tajina“.
2. Historický vývoj obradov predchádzajúcich svätý krst.
3. Modlitba svätého pomazania myrom.
4. Povaha verejnej a tajnej spovede v prvotnej Cirkvi.
5. Zmysel epitímie a jej uplatnenie.
6. Pojem svätej tajiny manželstva.
7. Historický pohľad na zásnuby.
8. Kresťanské poňatie o kňazstve.
9. Poriadok posvätenia na čteca a speváka.
10. Dejiny formovania poriadku pomazania olejom.

C. Pastierske bohoslovie

1. Príprava k dušpastierskej službe.
2. Vzdelávanie duchovenstva.
3. Základné morálne vlastnosti pastiera, jeho rodinný život a vzťah k jeho okoliu.
4. Vnútorý život cirkevnej obce, choroby a spôsoby ich liečby.
5. Bohoslužobné miesta, čas a sviatky v pláne všeobecného dušpastierstva.
6. Chrámová kázeň ako radostná zvesť o dobrých veciach.

7. Vnútna misia v Cirkevnej obci.
8. Materiálne potreby a vzťah pastiera a veriacich k nim.
9. Duchovné liečiteľstvo v Cirkvi.
10. Služba kňaza v histórii ľudstva.

D. Kanonické a cirkevné právo

1. Predmet a cieľ kanonického práva.
2. Základné pramene kanonického práva a ich charakteristika.
3. Zbierky kanonického práva.
4. Uplatňovanie a výklad cirkevných kánonov.
5. Kanonická povaha vykonávania svätých tajín Cirkvi.
6. Kánonický pohľad na úctu k svätým, ostatkom a ikonám.
7. Vzťah cirkevných kánonov k dogmatickému učeniu Cirkvi.
8. Komparácia starozákonného, rímskeho štátneho a cirkevného práva.
9. Vzťah Cirkvi a štátu z pohľadu kanonického práva.
10. Vzťah Cirkvi a jej členov k iným náboženstvám a inovercom.

E. Posvätné bohoslužobné úkony

1. Rozdiel medzi malým a veľkým posvätením vody.
2. Obrad veľkého posvätenia vody.
3. Modlitba posvätenia sviec na sviatok Sritenia.
4. Modlitba posvätenia ovocia na sviatok Preobrazenia.
5. Kánon na odchod duše človeka.
6. Problematika kremácie.
7. Obrad pohrebu.
8. Obrad malého posvätenia vody.
9. Obrad posvätenia nového domu.
10. Obrad posvätenia nového chrámu.

F. Dogmatické bohoslovie

1. Kozmológia svätých Otcov.
2. Svätootcovské učenie o stvorení človeka – Boží obraz a podoba v človeku.
3. Triadologická povaha Niceocarihradského symbolu viery.
4. Svätootcovské učenie o Cirkvi, jej opis a vlastnosti.
5. Teologický zápas Cirkvi s herézami prvých storočí.
6. Chalcedonská dogma – historicko-teologický opis.
7. Svätá tajina krstu ako nový počiatok života človeka v Christu.
8. Vzťah svätej tajiny pokánia k spovedi a epitémii.
9. Teologické východiská učenia o Božích energiách.
10. Eschatologická povaha Cirkvi.

G. Teologické učenie svätých Otcov

1. Popis cirkevných spisov 2. storočia – Didachi, sv. Kliment Rímsky, sv. Polykarp Smyrnský, sv. Ignatios Antiochijský, Hermasov Pastier.
2. Popis apologetickej literatúry – Aristidis Aténsky, sv. Justín Filozof, Atenagoras Aténsky, sv. Teofil Antiochijský.
3. Teológia sv. Irineja Lyonského.
4. Charakteristika katechetických škôl 3.- 4. storočia a ich predstavitelia.
5. Latinskí teológovia – blažený Augustín, sv. Cyprián Kartágenský, sv. Hipolit Rímsky.
6. Triadologické a kozmologické myšlienky sv. Vasiľa Veľkého.
7. Charakteristika diela sv. Jána Zlatoústeho.
8. Christológia svätého Maxima Vyznávača.
9. Dielo sv. Jána Damaského.
10. Hesychazmus - sv. Gregor Palama a sv. Nikolaj Kabasilas.

H. Pravoslávna duchovnosť

1. Nipsis – metóda duchovného života Pravoslávnej cirkvi.
2. Pravoslávna duchovnosť ako terapia človeka.
3. Dogma a étos. Viera a skutky. Ortodoxia a ortopraxia.

4. Centrum pravoslávnej duchovnosti. Stupne duchovnej dokonalosti.
5. Modlitba a sväté tajiny . Ich miesto v duchovnom živote.
6. Dobro a zlo v chápaní pravoslávnej duchovnosti.
7. Cnosti a vášne. Zdolávanie vášní a dosahovanie cností.
8. Askéza – duchovný zápas v živote kresťana.
9. Vzájomný vzťah kresťanskej etiky a duchovného života.
10. Zbožštenie ako jediný zmysel a cieľ života človeka.

KATEDRA CIRKEVNÝCH DEJÍN, BYZANTOLÓGIE A GRÉCKEHO JAZYKA

A. Dejiny miestnych cirkví.

1. Konštantínopolský patriarchát.
2. Alexandrijský patriarchát.
3. Antiochijský patriarchát.
4. Jeruzalemský patriarchát.
5. Ruská pravoslávna cirkev.
6. Srbská pravoslávna cirkev.
7. Rumunská pravoslávna cirkev.
8. Bulharská pravoslávna cirkev.
9. Cyperská pravoslávna cirkev.
10. Grécka pravoslávna cirkev.

B. Dejiny Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku.

1. Veľká Morava, Západ a Byzancia v 9. st.
2. Sv. Rastislav a jeho význam pre prijatie kresťanstva na Veľkej Morave.
3. Sv. Cyril Konštantín a sv. Metod.
4. Napísanie o pravej viere Konštantína Filozofa.
5. Sv. Gorazd.
6. Sv. Kliment.
7. Vyhnanie žiakov sv. Bratov z Veľkej Moravy.
8. Obnova pravoslávia na našom území koncom 19. st.
9. Sv. Gorazd II. a jeho boj za pravdu.
10. Prešovský sobor r. 1950.

C. Teologické posolstvo Byzancie.

1. Joanovský rozkol a jeho dôsledky.
2. Vznik dochalcedonských cirkevných spoločenstiev – čo bolo hlavným impulzom pri ich formovaní?
3. Cisár Justinian Veľký a jeho doba.
4. Vznik islamu a ikonoborectvo.
5. Druhá ikonoborecká vlna v Byzancii.
6. Ustanovenie Nedele pravoslávia.
7. Sv. Fótios Veľký a jeho význam pre dejiny.
8. Sfalšované knihy na Západe a ich vplyv na rozkol medzi kresťanmi Východu a Západu.
9. Úpadok pápežstva v 10. storočí a jeho dôsledky.
10. Spor o Filioque (vychádzanie Svätého Ducha aj od Syna) ko rozhodujúci faktor rozkolu.

D. Teologické východiská pravoslávnej ikonografie.

1. Biblické východiská ikony.
2. Nerukotvorená ikona Isusa Christa.
3. Symboly prvej cirkvi.
4. Ikonografia ako christologický problém.
5. Výsledky všeobecných a miestnych snemov o ikonografii.
6. Svätý Ján Damaský a jeho obrana uctievanie ikon.
7. Funkcie ikony v Pravoslávii.
8. Ikonopisecký kánon.
9. Základné biblicko-teologické východiská ikonoborcov.
10. Význam a obsah ikony.

E. Všeobecné snemy (historicko-teologický aspekt).

1. 1. všeobecný snem.
2. 2. všeobecný snem.
3. 3. všeobecný snem.
4. 4. všeobecný snem.
5. 5. všeobecný snem.
6. 6. všeobecný snem.
7. 7. všeobecný snem.
8. Prvo-Druhý snem a sv. Fótios.
9. Snem z r. 879-880.
10. Konštantínopolský snem z r. 867.

F. Problematika únie (historicko-teologický aspekt).

1. Zrážka medzi Východom a Západom na Balkáne v druhej polovici 9. st. Prečo k nej došlo?
2. Prijatie kresťanstva na Kyjevskej Rusi r. 988. Význam tejto udalosti.
3. Veľká schizma z r. 1054.
4. Prvá križiacka výprava.
5. 4. križiacka výprava a jej dôsledky pre jednotu medzi kresťanmi.
6. Lyonská únia z r. 1274.
7. Spory o vieru v dobe sv. Gregora Palamu.
8. Ferraro-Florenský snem z r. 1438-9 ako krstný list únie.
9. Sv. Marek Efezský a jeho význam pre pravoslávnu Cirkev.
10. Sv. Gennadios Scholarios – prvý patriarcha pod Osmanskou nadvládou.